

373.3.091.2(075)

В 92

Міністерство освіти України
Криворізький державний педагогічний університет

**ВИКЛАДАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ШКОЛИ**

Навчальний посібник

Випуск 4

Кривий Ріг: ПП Видавничий дім

1999

передає свій настрій, почуття, емоційний стан. Це добре розуміли українські композитори, фольклористи та етнографи О.О.Потебня, М.Леонтович, Л.Ревуцький, Я.Степовий та багато інших.

Вони радили в роботі з дітьми широко використовувати надбання талановитого українського народу.

Література:

1. Дитячий фольклор /Упор., вст. стаття та примітки Г.В.Довженюк. – К.: Дніпро, 1986.
2. Жартівливі та сатиричні пісні. – К.: Дніпро, 1986.
3. Ігри та пісні: Весняно-літня поезія трудового народу /Відп. ред. М.Т.Рильський. – К.: АН УРСР, 1963.
4. Колядки та щедрівки: Зимова обрядова поезія трудового народу /Відп. ред. М.Т.Рильський. – К.: АН УРСР, 1965.
5. Купальські пісні. – К.: Музична Україна, 1989.
6. Перлини української народної пісні. – К.: Музична Україна, 1989.

БЕЗСМЕРТНИЙ РІД КОЗАЦЬКИЙ:

Свято прийому молодших школярів у козачата.

(Г. М. Мартянова).

ТЕМА: Посвята в козачата.

МЕТА: 1. Ознайомити з історією посвяти в запорозькі козаки і їхні помічники – джури.

2. Показати безцінну скарбницю сили козацького єднання, його виховного впливу.

3. Прилучити школярів до безсмертного духовного братства славних прадідів.

Завдання: 1. Навчити школярів співати та розуміти козацькі пісні.

2. Пробудити у школярів національну самосвідомість, гордість за приналежність до героїчного народу.

3. Виховати почуття поваги до козацьких символів, атрибутики, ритуалів.

4. Організаційно об'єднати молодших школярів в гурт юних козачат.

Обладнання: 1. Записи мелодії “Козацького маршу”.

2. Козацькі прапори, емблеми і штандарти козацького війська.

3. Плакати з висловами про козацьку славу та велич.

Гості: вчителі, батьки, старшокласники, представники козацького осередку, учні паралельних класів.

Місце проведення: актовий зал, прибраний копіями козацьких бойових штандартів, емблеми, тощо. На сцені – Герб Війська Запорозького Козацтва і малий Герб України (Тризуб); на авансцені – Державний прапор України.

У вестибюлі, перед входом до залу – галерея портретів славнозвісних козаків Семена Палія, Лукіяна Кобилиці, Устима Кармалюка, Івана Сірка, Северина Наливайка, Івана Богуна, Максима Кривоноса, Петра Дорошенка, Богдана Хмельницького та інших. Тут же тематична виставка учнівських малюнків на теми козацького життя.

Учасники заходу: двійко ведучих хлопчиків у національному вбранні, Кобзар, вокальний ансамбль “Джерельце”, члени театру інсценізації фольклорних творів.

На сцені двоє ведучих.

I ведучий: Дорогі друзі! Шановні гості, батьки, вчителі та учні! Ми ради вітати вас на нашому святі урочистого присвячення учнів у козацата, які понесуть крізь життя славу наших предків, нашої землі – рідної України.

II ведучий: Ми – українці! І наше коріння тут, в нашій землі, в її історії, в її піснях. І як дерево не може без коріння, так і людина не може жити без своєї рідної землі, рідної мови, родини і ріднокраю.

I ведучий: Любіть у коханні, в труді, у бою

Як пісню, що лине зорею...

Всім серцем любіть Україну свою,

І вічні ви будете з нею...

II ведучий: Коли я був дитиною малою,

Красу твою повсюди я вбачав,

Здавалась ти веселою, ясною,

Мене твій вид щасливий гартував.

I ведучий: І барвінком, і рутою,

І рястом квітчає

Весна землю, мов дівчину

В зеленому гаї.

(Танцювальна група дівчаток ансамблю “Джерельце” виконує танок “Березнянка”).

II ведучий: А в неділю на вигоні

Дівчата гуляли,

Жартували з парубками,

Сміялись, співали.

(Вокальна група ансамблю “Джерельце” виконує жартівливу пісню епохи козацтва “Ой лопнув обруч коло барила”).

“Ой лонув обруч коло барила”.

Allegro

Ой лопнув обруч коло барила, дівчина козака та й одурила.

Ой думалося, передумалося, одур голову бере, що далеко він живе.

Ой лопнув обруч коло барила,
Дівчина козака та й одурила.
Приспів:
Ой думалося, передумалося,
Одур голову бере, що далеко він живе.

Ой чия ж це хата незаметеная,
Ой чия ж це дівчина незаплетеная?
Приспів:

Ой чия ж це хата незарубленая,
Ой чия ж це дівчина незарученая?

Приспів:
Ой лопнув обруч біля діжечки,
Дівчата мої сиройжечки!

Приспів:
Ой лопнув обруч біля мазниці,
Дівчина козака вдарила по пиці.

Приспів:
Ой лопнув обруч біля мазниці,
Дівчина козака вдарила по пиці.

І ведучий: Гей, давно, за літ хлоп’ячих,
Був наш гурт метких, гарячих.
Ми горнулись у громаду
І була в нас мрія – рада:
За Україну сміло стати,
Її з лиха рятувати.

(“Джерельце” виконує давню козацьку пісню “Ой, на горі та й жінці жнуть”).

“Ой на горі та женці жнуть”.

Moderato

Ой на го-рі та жен-ці жнуть, ой на го-рі та осет-ці жнуть,
 а по-ліг го-ро-ю, я-ром-до-ли-но-ю по-за-ки ідуть.
 Гей, до-ли-но-ю, гей, ши-ро-ко-ю. по-за-ки ідуть.

Попереду Дорошенко (2)
 Веде своє військо,
 Військо запорізьке
 Хорошенько.
 Гей, долиною,
 Гей, широкою,
 Хорошенько.

А позаду Сагайдачний (2),
 Що проміняв жінку
 На тютюн та люльку,
 Необачний.
 Гей, долиною,
 Гей, широкою,
 Необачний.

“Мені з жінкою не возиться” (2),
 А тютюн та люлька
 Козаку в дорозі
 Знадобиться!
 Гей, долиною,
 Гей, широкою,
 Знадобиться!

II ведучий: Було колись в Україні
 Ревіли гармати,
 Було колись – запорожці
 Вміли панувати.

Панували, добували і славу і волю.
 І любили, й шанували дівочьку долю.
 Боронили, як ворог завітає до хати.
 І раділи, коли малих прийшлося рятувати.

(Юні актори театру інсценізації фольклорних творів виконують сценку “Созак і розбійник” за українськими історичними піснями).

I ведучий: Росли сини і веселили
 Старії скорбнії літа,
 Аж оки іменем Христа
 Прийшли ксьбондзи і запалили

Наш тихий рай і розлили
Щироке море сльоз і крові.

II ведучий: Гірко було й до відчаю нестерпно
Орди, навали, ... ще й розбій і гніт.
Та гомоніла і воленька степом,
Пути рвав дух непоборний і гнів.

(Вокальний ансамбль запрошує весь зал виконати пісню "Силою духу").

Силою духу ламайте кайдани,
Силою слова гартуйтеся в бою.
Хай вам допоможе минулая слава
Щастя шукати у ріднім краю!

Хоч нас гнобили монголи й татари,
Хоч нас ділили Варшава й Москва.
Але назло ми виживали,
Мужньо боролись за волю й права.

Де ж тая сила, що нас підіймала,
Де ж та любов, що наснагу дала?
Треба шукати, не відступати
Поки надія у серці жива.

Хоч на чужині є воленька-воля,
Хоч на чужині розрада п'янка,
Але без роду, дому й народу
В краю далекім і воля гірка.

I ведучий: Україна! Україна!
Серце моє, ненько!
Як згадаю твою долю –
Заплаче серденько.
Де поділась доля – воля,
Бунчуки, гетьмани?
Де поділись?

(На сцені з'являються кобзар з хлопчиками і дівчатками).

II ведучий: На розпутьї кобзар сидить
Та на кобзі крас,
Кругом хлопці та дівчата
Як мак процвітають.
Грає кобзар, виспіває,
Вимовля словами
Як москалі, орда, ляхи
Бились з козаками...

(Кобзар виконує одну з історичних козацьких дум про визвольну війну українського народу).

I ведучий: Україна! Ти моя молитва,

Ти – моя розлука вікова...
Тримотить над світом люта битва
За своє життя, твої права.

(Вокальна група вчителів та співаків ансамблю “Джерельце” співають
“Боже, великий, єдиний, нам Україну храни!).

І ведучий: Кличе юних слухний час

Сюди завітати,
До загонів козачат
Будем вас приймати.
Молоді козачата,
Ваш час наступає
Вся шановна громада
Із святом вітає.
Поведуть вас отамани,
Щоб ви стали козаками.

І ведучий: розповідає про давню традицію дружити з козаками, адже в кожного козака було багато друзів, а найвірнішого звали джурую...

ІІ ведучий: розповідає, хто такі були джури, якими вірними і відданими юними друзями козаків вони були, чому варто створити (поповнити) шкільний гурт юних клзачат.

(Звучить “Козацький марш”. На сцену підводяться учні початкових класів, за ними старші козаки несуть прапор козацького осередку (гурту) юних козачат).

Ведучі: зачитують прізвища, хлопці б”ють чолом отаманові.

Отаман: Чи готові ви, панове – молодці, служити меті нашої великій, берегти і плекати волю та захищати Україну, відновити дух її і славу? Чи готові завжди і всюди чинити за неписаними законами лицарської честі? А чи готові тримати відповідь перед старшими за вчинки свої? На тому присягайте товариству на зброї козацькій.

(Юні козачата по черзі присягають).

Козачата: Ми єсть народ, якого правди сила
Ніким звойована ще не була,
Яка біда, нас і чума косила,
А сила знову розцвіла.

Всі разом: О, Україна, о, рідна ньенько!
Тобі присягнемо вірненько!
Віддамо в боротьбі!

Юних козачат із вступом до гурту вітають представники загону козаків Криворізького козацького полку і Інгульської паланки, педагог-організатор школи, голова бітьківської ради, представники шефів-спонсорів школи.

Фольклорний ансамбль “Джерельце” виконує пісню “Джури”.

І ведучий: Визнання і права здобувають народ і народи,

І складають церкви небесам молитовний уклін.

Синьо-жовтий, мов клич, наче правди і пам”яті подих

України, краса! Ти розкуто встаєш із колін.

* Прапороносці проносять по сцені і по залу державний синьо-жовтий прапор.

Юним козачатам гості вручають “Пам”ятку Джури”, “Словарик січовика”, сувеніри, квіти.

Під звуки “Козацького маршу” герої свята – юні козачата першими виходять на сцену, а потім крізь залу.

Прощання і проводи гостей. Підведення підсумків заходу. Аналіз вдалих місць і недоліків.

Примітка: В сценарії використано поетичні твори Т.Г.Шевченка, П.Г.Тичини, В.М.Сосюри та інших українських поетів.

ФАНТАЗІЯ ТА ЇЇ РОЗВИТОК В ХУДОЖНІЙ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ.

(С. Л. Кучер).

Сучасна педагогіка обирає своєю метою розвиток творчої особистості, тобто такої особистості, яка в своїй діяльності вільна від стереотипів, не обмежена рамками звичного, повсякденного і здатна на перетворення оточуючого середовища. Творча людина відрізняється від людини-виконавця вільністю мислення, ініціативністю, сильною волею, прагненням до оновлення, покращення життя людства, що є якостями великої цінності. Для того, щоб створити щось нове у будь-якій галузі людського життя окрім глибоких, фундаментальних знань потрібна творча уява, фантазія. Без уяви не був би можливим прогрес ні в науці, ні в техніці, ні в мистецтві.

Уява потрібна людині і в повсякденному житті. Але це вже інший вид – уява відтворююча. Жоден шкільний предмет не може повноцінно засвоюватися без діяльності уяви. Захоплююче, цікаве викладання викликає яскраву мимовільну уяву в учня. Слухаючи розповідь вчителя або читаючи книжку, учень довільно створює образи в уяві.

У порівнянні з відтворюючою, творча уява сприяє самостійному створенню нових образів, які реалізуються в оригінальних і цінних продуктах діяльності. В залежності від того, який вид уяви переважає в структурі особистості, знаходиться цінність самої особистості. Наявність творчої уяви, яка реалізується в конкретній діяльності, має перевагу над пасивним, марним мрійництвом, свідчить про високий рівень розвитку особистості.

Діяльність уяви залежить від досвіду, комбінаторних здібностей, потреб та інтересів особистості (Л.С.Виготський). Природно, що досвід дитини помітно бідніший, ніж досвід дорослої людини, поступається характер комбінаций, уявлень, якими володіє дитина. Своєрідність комбінаций, що виникають у дітей,